*І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...*
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 99. ЦЕНТІВ 10 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 24-го ТРАВНЯ (MAY) 1958. TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 99. VOL. LXV.

Привіт 24-ій Конвенції У. Н. Союзу!

ПРЕЗИДЕНТ ЗАГОСТРЮЄ КОНТРОЛЮ НАД ЛЕТАМИ ДЖЕТОВИХ ЛІТАКІВ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер доручив мілітарним чинникам перевести якнайскорішу акцію для встановлення контролі над летами джетових (турбомоторових) військових літаків, які все більше загрожують цивільній летунській пасажирській службі і причинюють навіть важкі летунські катастрофи, як, наприклад, останній зудар джетового літака Т-23 із пасажирським літаком лінії Кепітал, що закінчилася смертю 12 осіб. Водночас із цим през. Айзенгавер проголосив п'ятиточкову програму правил для джетових літаків, що їх має придержуватися військове летунство під час переводження майбутніх вправ із джетовими літаками. Вирішено здійснити цю програму на конференції Президента з конґресменом Принсом Г. Престоном і ген. Елвудом Квезадою, головою комісії для справ летунської координації. Згідно з новими правилами військові вишкільні літаки мають відбувати свої вправи в рямцях загальних плянів цивільного летунства, усі перельоти із вищих висот у нижчі можуть відбуватися тільки здалека від шляхів цивільних пасажирських літаків, всі лети джетових літаків на дальшу відстань мають бути узгіднювані із плянами цивільного летунства, всі вправи (вишкільні) з джетовими літаками мають відбуватися оподалік від цивільних летунських ліній і летовищ і вкінці всі „операційні вишкільні лети" можуть відбуватися тільки згідно з правилами Цивільного Летунського Керівництва або під його безпосередньою контролею. Деякі із тих правил мають бути здійснені вже на протязі найближчих днів, але здійснення інших зможе відбутися щонайменше на протязі кількох місяців з огляду на те, що треба буде в деяких випадках перенести в іншу околицю військові летунські інсталяції. Дотеперішні труднощі випливали з того, що і військове і цивільне летунство придержувалося окремих правил, які були не завжди узгіднені. До комісії для справ летунської координації входять представники всіх збройних сил, департаменту скарбу, Цивільної Летунської Ради, поштового департаменту, федеральної комісії для справ комунікації, бюджетового і бюра оборонної мобілізації.

Конґрес прийняв законопроєкт про збільшення поштових оплат

Вашингтон. — 22-го травня Палата Репрезентантів прийняла поштовий закон всіма голосами присутніх конґресменів (379), а 21-го травня прийняв його й Сенат голосами всіх присутніх сенаторів 88). Згідно з цим законопроєктом будуть збільшені оплати від поштових посилок, але на меншу кількість, як домагався Президент, а платні 500,000 поштових працівників будуть збільшені на більший відсоток від того, що проєктував уряд. Але в політичних колах не передбачають, щоб Президент поставив „вето" проти того законопроєкту, бо голосування було одноголосне, і Конґрес міг би легко перемогти Президентів спротив. Оплата за звичайні листи (місцеві і позамісцеві) має становити 4 центи; за картки 3 центи; летунські листи в ЗДА — 7 центів; летунські картки — 5 центів. Це збільшення оплат обов'язує вже від 1-го серпня 1958 року. Збільшення оплат від посилок другої кляси обов'язуватиме аж від 1-го січня 1959 року, поштові працівники дістануть збільшення платень в висоті від 7.5% до 10%. Це збільшення діє взад, і є важне з 1-им січня 1958 року. Поважно збільшені й поштові оплати від часописів та книжок, що збільшить кошти видавання часописів.

В Арґентині підписано закон про амнестію для Перона

Буенос Айрес. — Палата Послів ухвалила закон, згідно з яким арґентинські суди мають рішати про амнестію для Перона і його прихильників. Цей закон ухвалив був давніше Сенат, і його вже підписав президент Артуро Фрондізі. Кажуть, що Палата прийняла цей законопроєкт великою більшістю, хоч докладних чисел не подано, бо засідання було закрите. Цей закон говорить про дуже широку амнестію „за всі політичні злочини" та за всі інші злочини у зв'язку з політикою. Згідно з цією амнестією всі особи набувають повні політичні права. Президент Фрондізі обіцяв амнестію під час виборчої кампанії, і дістав був внаслідок цього 1,500,000 переністських голосів. Один посол під час дебати заявив: „Якщо той закон ухвалять, то втікач-тиран зможе вернутися".

В АМЕРИЦІ

● **Останній зудар пасажирського літака з військовим джетом** коло Вашинґтону пригадує мешканцям Ню Йорку, що на три найбільші нюйоркські летовища прибуває й відлітає щодня понад 2,000 пасажирських і транспортових літаків; коло 600 військових літаків, головним чином джетових, прилітають і відлітають із шістьох військових летунських баз; крім того в районі Ню Йорку літає кожного дня коло 1000 малих приватних літаків.

●**Мейбел Стрітер із Дітройту,** 35-річна мати 5-ох дітей жила цілий рік із металевою пружинкою в серці. В квітні 1957 року вона перебула рідкісну операцію, під час якої в її серце вставлено металеву пружину, бо воно було ослаблене гострим ревматизмом. Шість місяців тому лікарі передбачали, що вона житиме ще пів року. І так воно сталося.

● **Батьки школярів у Сайосеті, Лонґ Айленд, Н. Й.,** з обуренням протестують проти того, що шкільний учитель музики Джеральд Росе навчив їхніх дітей співати пісню, в якій прославляється красу Москви і заявляється,що „ми завжди стоятимемо при тобі, наш дорогий Московський Краю" Цю пісню п. з. „Москва" скомпонував совєтський композитор Димітрій Покрас у 1942 році.

● **Пані Мірі Павловіч,** яка працює в біологічній лябораторії Єльського університету, вдалося вигодувати курятка, голови яких були перещеплені тоді, коли вони були ще в стані ембріонів. Одне таке курятко прожило 70 днів, а друге 55.

● **Самиця чорно-білого журавля,** яка живе у зоопарку в Ню Орлінсі, Луїзіяна, цього року в квітні знесла двоє яєць і вивела одно журавленя (друге яйце було запортком). Недавно вона знесла третє яйце і сподіваються, що знесе ще й четверте, і таким чином матиме два виводки. Чорно-білі журавлі, яких у цілому світі є коло трьох десятків, перебувають під державною охороною.

24-ТА КОНВЕНЦІЯ УНСОЮЗУ ПОЧНЕТЬСЯ В ПОНЕДІЛОК В КЛІВЛЕНДІ

Наради триватимуть цілий тиждень; Комісії вже радять; У Конвенції візьме участь 440 управнених до голосування осіб.

Клівленд, Огайо. — В найближчий понеділок, 26-го травня о год 9-ій рано тут в готелі Статлер почнеться 24-

сен. Френк Лавші

та з черги конвенція Українського Народного Союзу, найстаршої і найбільшої української організації не тільки в Новому Світі. Конвенцію відкриє, згідно зі статутом, головний предсідник Дмитро Галичин, але проводитиме нею Президія. Згідно з теперішнім станом, в конвенції візьме участь 420 делеґаток і делеґатів поодиноких Відділів УНСоюзу з багатьох стейтів ЗДА та всіх провінцій Канади і 20 членів Головного Уряду. Майже всі делеґати розпоряджають двома голосами, репрезентуючи відповідну кількість членів. Дві конвенційні комісії, а саме Статутова і Верифікаційна, вже відбувають свої наради від четверга, 22-го травня. Перша в нарадах якої бере участь головний предс. Д. Галичин, розглядає пропозиції змін і доповнень статуту, а друга, з якою співпрацює заступниця гол. предс. п-ні Ґеновефа Жеребняк, перевіряє акредитації делеґатів. На порядку нарад самої конвенції є звіти членів Головного Уряду і Редакції „Свободи", обговорення тих звітів, опісля обговорення та схвалення цілого ряду справ для добра організації і української спільноти та, вкінці, вибір нового Головного Уряду. Досі, майже всі дотеперішні члени Головного Уряду зголосили свої кандидатури, як також є цілий ряд нових кандидатур, зокрема на звільнений внаслідок смерти сл. п. Григорія Германа пост головного секретаря, як також до Контрольної Комісії і Ради. В рямках конвенції відбудеться в середу, 28-го травня, конвенційний бенкет, на якому виступлять два сенатори ЗДА: Френк Лавші з Огайо і Роман Грушка з Небраски. Буде також мистецька програма, в якій крім місцевих артистичних сил, виступлять сопран Метрополітальної опери з Ню Йорку п-ні Ордасси-Баранська та її чоловік баритон Вол Баранський. Бенкет попередить прогулянка всіх учасників конвенції до місцевого Українського Культурного Городу. На конвенцію надіслано велику

сен. Роман Грушка

кількість привітань, а деякі часописи, зокрема „Вільне Слово" в Торонті та сатиричний журнал „Лис Микита" в Дітройті присвятили їй свої спеціяльні видання. Докладні звідомлення з перебігу конвенції появлятимуться щоденно в „Свободі".

Відбулись ще одні збори делеґатів на Конвенцію УНС в Шикаґо

Шикаґо. — 9 травня ц. р. тут відбулись другі з черги передконвенційні наради делеґатів на 24-ту конвенцію УНСоюзу в Клівленді, на яких обговорено ряд актуальних проблем та намічено ряд справ, що їх ці делеґати заступатимуть на Конвенції. Також намічено кандидатів до Головного Уряду і до поодиноких конвенційних комісій, і обговорено справу самого побуту в Клівленді. Раніше, 5-го травня, відбулося засідання Управи Окружного Комітету Відділів УНСоюзу, на якому вирішено справу влаштування в Шикаґо традиційного Союзового Дня. День цей відбудеться 20-го липня на площі св. Николая при Гіґтінс Ровд. З чистого прибутку з цієї імпрези рішено признати одну або більше стипендій для студентів на Курсах Українознавства на Союзівці.

Згідно з рішенням Найвищого Суду Нюйоркського стейту, спонзор не мусить відповідати за спровадженого ним іміґранта

Ню Йорк. — Найвищий Суд стейту Ню Йорк видав рішення, яке звільняє спонзора від обов'язкової відповідальности за спровадженого ним іміґранта — інформує адвокат Іван Робертс з Брукліну, генеральний дорадник УККомітету. Рішення це появилось в „Ню Йорк Ло Джорнел" з 13-го травня і відноситься до справи, яку був передав судові Департамент Ментальної Гіґієни стейту Каліфорнія проти Самюеля й Іди Реелів, спонзорів іміґранта, їхнього кревняка (небожа), якого після двох років побуту треба було примістити в шпиталі для умово недужих. Стейтовий Департамент Умової Гіґієни домагався від замешкалих в Нюйоркському стейті спонзорів заплати за перебування спровадженого ними іміґранта в шпиталі, а що вони від цього відмовлялись, справа опинилась в суді. Нижчий суд видав був рішення в користь позивача, але Апеляційний Відділ Найвищого Суду змінив рішення в користь спонзорів, вважаючи, що ствердження на афідавіті готовости спонзорів підтримувати іміґранта і ґарантії, що він ніколи не буде суспільним тягарем будь-якої громади в ЗДА, не можна вважати контрактовим зобов'язанням.

ПРИВІТ ВІД УКРАЇНСЬКИХ ЗАСЛАНЦІВ У СИБІРУ

Це є фотокопія великодньої листівки-привіту, надісланої від українців, засланих в північні райони Сибіру. Листівка розмальована ручно із янголами і написом „Христос Воскрес" угорі, портретом Шевченка і постаттю закованої української жінки — символу України, на тлі поламаних хрестів, поваленних хат і тюрми, подібної до харківської „Холодногорської". Внизу, наче візія майбутнього, великодня лоза, писанки, агнець і велика мурована церква в промінні Великоднього сонця. Ця листівка — один з багатьох доказів, що жадні переслідування не можуть убити в українському народі духа волі і припинити боротьби за неї.

В Японії виграв вибори консервативний уряд

Токіо. — За підрахунком голосів у 75% виборчих дільниць, парляментарні вибори, які відбулись в Японії в четвер 22-го травня ц. р., принесли рішучу перемогу консервативному і прозахідньому урядові прем'єра Нобосуке Кіші. Його Ліберально-демократична партія здобула вже 251 мандат в 467-членному парляменті, отже більше, як половину посольських місць. Соціялісти, які йшли до виборів під гаслом японської невтральности в закордонній політиці та визнання комуністичного Китаю і підписання з ним торговельного договору, — покищо дістали тільки 139 місць. В останньому парляменті партія прем'єра Кіші мала 290 мандатів проти 158 соціялістичних. Здогадуються, що після остаточного підрахунку голосів з цілого краю — відношення сил в новому парляменті буде більш-менше таке, як в минулому. В голосуванні взяло участь докладно 40,044.222 японців, що становило 76.94% всіх управнених до голосування. Запевнення безоглядної більшости урядові Нобосуке Кіші створює стабільність влади в Японії в союзі з Заходом на дальших чотири роки — приходять до висновку перші закордонні коментарі.

Совєти пропонують Італії „пакт приязни"

Москва. — Совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико запросив до себе в минулу середу італійського амбасадора Маріо ді Стефано і предложив йому текст готового проєкту „пакту приязни і неаґресії" з пропозицією, щоб Італія підписала такий документ з Совєтським Союзом. Коли наступного дня італійська преса ще не принесла повністю того тексту, то совєтське міністерство окремо запитувало кореспондентів італійських газет в Москві, чи вони дістали від свого амбасадора той текст. Це вказує — коментують західні обсерватори в Москві та самі італійські часописи, на виразну пропаґандистичну ціль цієї нової совєтської штучки. Безпосередня причина — зробити новий заколот у внутрішній італійській ситуації з уваги на тамошні вибори до парляменту. Далі: тому, що вигляди на „пакт неаґресії" між цілим бльоком НАТО і так званим Варшавським бльоком (СССР і його сателіти) мінімальні, то Совєти знову пробують надщерблювати одно стайну цілість НАТО, переконуючи окремих членів НАТО, при чому вони мовчанкою проминають їх приналежність до НАТО, ніби це „не шкодить". За італійськими коментарями, ця пропозиція СССР буде напевно відкинена.

Архиєпископа Макаріоса запрошено до Лондону

Лондон. — Православний архиєпископ Макаріос, політичний лідер грецьких націоналістів на Кипрі, який до часу повернення з заслання англійцями на острів на Індійському океані постійно живе в Греції, дістав запрошення від Джорджа Фішера, Кентерберського архиєпископа, прибути до Лондону на єпископську конференцію 30-го липня ц. р. Очевидно, що це запрошення видано за попередньою згодою англійського уряду. Тому сподіваються, що у зв'язку з перебуванням арх. Макаріоса в Лондоні будуть переведені з ним безпосередні переговори в справі Кипру. Залежно від того, в якій стадії знаходитиметься тоді справа Кипру, арх. Макаріос прийме, чи відкине отримане запрошення — повідомляють газети. Тим часом, турецький міністер закордонних справ Фатін Р. Зорлю, який вернувся до Анкари після довшої подорожі закордоном, підтримав давню пропозицію Туреччини, щоб проблему Кипру розв'язати через поділ того острова на дві автономні частини — грецьку і турецьку. Греки, яких на Кипрі є коло 400,000 супроти 1,200,000 турків, противляться цьому, домагаючись визнання за цілим населенням Кипру права самовизначення. З уваги на відновлення кипрсько - грецькими соборниками терористичної боротьби проти англійської адміністрації, англійське військо розпочало нову „пацифікаційну" акцію.

ЛИВАН ЗАСКАРЖИВ АРАБСЬКУ РЕСПУБЛІКУ ДО ОН

Об'єднані Нації. — Постійний представник Ливану в Об'єднаних Націях, д-р Карім Азкуль передав генеральному секретареві Об'єднаних Націй Гаммершилдові офіційну скаргу від свого уряду проти З'єдиненої Арабської Республіки Єгипту і Сирії за втручування у внутрішні справи Ливану, підважування державного існування Ливану і загрожування через те світовому мирові. Свою скаргу Ливан мотивує тим, що з Сирії постійно, від довгого часу й зорганізовано переходять на ливанську територію озброєні банди, — що громадяни Арабської Республіки своєю партизансько-терористичною акцією на терені Ливану спричинюють смерть і знищення майна ливанських громадян, — що З'єдинена Арабська Республіка постачає зброю бандам, що борються проти леґального уряду в Ливані та що радіостанції і преса в Каїро і Дамаску, цілком контрольовані арабськими державними орґанами і від них залежні, постійно нацьковують до збройної боротьби проти леґальної влади в Ливані. Названий ливанський репрезентант розмовляв з цьогомісячним головою Ради Безпеки, канадійцем Чарлем Річі і просив його якнайшвидше скликати для цієї справи Раду Безпеки. На п'ятницю 23-го травня заповіджено інформаційно-формальне засідання для устійнення часу, коли може зійтись Рада Безпеки. За пресовими інформаціями, вона засідатиме, мабуть, у вівторок найближчого тижня. Тим часом в Ливані далі ситуація напружена. Спроби мирного полагодження конфлікту поміж режимом президента Каміля Шамуна і його прем'єра ес-Сольга та опозиційними групами — не вдалася. Посередником виступає шеф штабу генерал Фуад Шегаб. З уваги на свою посередницьку ролю, він, мабуть, свідомо не веде дуже енерґійної військової акції проти опозиційних збройних банд. Лідером опозиції є колишній прем'єр Саеб Салляам, прихильник єгипетського президента Нассера і противник про-західньої політики Шамуна. Збройні сутички, стрілянина, вибухи бомб і саботажні акти трапляються щодня і цілком анархізують життя в маленькій, півтори-мільйоновій республіці Ливану. Внаслідку повного застою в торговельному житті — ливанські купці втратили вже за останніх два тижні кругло $3,000.000. Створився комітет місцевих господарників, який хоче посередничити, щоб бодай не було актів терору проти купців, які тримають відчиненими свої крамниці. — ЗДА й Англія, інформує преса, підтримають Ливан. Президент Нассер заперечив, наче Арабська Республіка робила заколот в Ливані, але докази є проти нього.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ПФЛІМЛЕН ВИСЛАВ ДО ДЕ ҐОЛЯ ПОСЕРЕДНИКА

Париж. — Характеристичним покажчиком цілком хаотичної політичної ситуації у Франції була згода французького прем'єра П'єра Пфлімлена, щоб в ролі посередника між урядом і кандидатом на наступного прем'єра, генералом Шарлем де Ґолем, виступив колишній прем'єр Антуан Піне. Цей останній поїхав до приватної віллі генерала недалеко Парижу і відбув з ним близько двогодинну розмову, після чого негайно конферував з Пфлімленом. За часописними інформаціями, поза комуністами, які рішуче не хочуть де Ґоля, і „пужадистами", які рішуче хочуть його, нема у Франції ні одної партії ані групи, яка одностайно була б „за" передачею влади де Ґолеві, чи „проти" цього. Тому генерал Шарль де Ґоль завжди є потенціяльний кандидат на наступного прем'єра, якщо Пфлімлен зрікся би. Прихильники де Ґоля виключають, щоб де Ґоль погодився відіграти будь-яку посередницьку і примирюючу ролю в конфлікті між урядом та збунтованими генералами в Альжирі, якщо він, де Ґоль, не стане сам прем'єром і не дістане надзвичайних уповноважень від парляменту та президента Республіки. Тим часом уряд Пфлімлена використовуючи атмосферу у парляменті, старається приспішити реформу конституції. Уряд зголосив вже до парляменту одноголосно прийнятий ним проєкт зміни конституції із значним обмеженням прав парляменту та скріпленням виконавчої влади, отже по лінії вимог де Ґоля. Постанови того проєкту обмежують час нарад парляменту до 5-х місяців щороку. В міжчасі уряд має право правити декретами. Парлямент може тільки тоді повалити уряд, якщо водночас представить новий уряд із потрібною більшістю. Уряд має право опротестовувати деякі постанови парляменту. Якщо дійсно Пфлімленові вдалось би перевести таку зміну конституції ще за свого урядування, то це була б його велика перемога. Щоб не загострювати внутрішньої ситуації, генерали в Альжирі видали заклик до парляментарних послів, прихильників генерала де Ґоля, щоб вони залишались у Франції, в парляменті, а не втікали до Альжиру. Двох таких послів відставлено назад.

У СВІТІ

● **У Чехословаччині** 500,000 робітників і службовців утратили коло 20% своїх дотеперішніх заробітків внаслідок урядового декрету про припинення виплати спеціяльних нагород за виконання норми праці та за додаткові години праці. Тому, що вЧехословаччині основна платня дуже низька, виплата таких додаткових винагород стала „звичаєвим правом". Надалі — сказано в декреті — діставатимуть їх тільки ті, які безпосередньо затруднені в продукційному процесі і дійсно „заслуговують" на винагороду.

● **Бруно Понтекорво** — це англійський атомовий учений-комуніст, який втік був у 1950 році з Англії до Москви, де передав Совєтам багато атомових таємниць Англії й Америки. Про його „заслуги" в ділянці науки про атоми говорив публічно проф. Дмітрій Блохінцев, директор одного з совєтських дослідних інститутів. Понтекорво працює в СССР разом з комуно-китайським фізиком Ванґ Канґ-чанґом.

● **Пані Чіянґ Кай-шек,** дружина націонал-китайського президента, освічена жінка з дипломатично - репрезентаційним хистом, невтомний борець за волю свого народу й ворог комуністів, — довгими роками хворіє на недугу шкіри. Їй покращало було після лікування в ЗДА, але недавно вона знову їздила до американського шпиталю в Окінаві. Негайно після прийняття, влаштованого у честь іранського шаха Різи Палеві на Формозі, пані Чіянґ Кай-шек відлетіла знову ко ЗДА на лікування.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВЕЛИКА РАДА УНС

Український Народний Союз за час свого 64-літнього існування збирається 24-ий раз на свою Велику Раду — Конвенцію. Уже 24-ий раз увага не тільки Американської України, але й українців у всьому світі, і багатьох зацікавлених в українських справах їхніх приятелів та ворогів звертається на місто, де відбувається ця Велика Рада УНСоюзу. І вже 64-ий раз „Свобода", офіційний орган УНСоюзу, висловлює на цьому місці свій привіт союзовим Делегаткам і Делегатам на цю Велику Раду, що тепер триває повний тиждень і розглядає, обмірковує та вирішує всі найважливіші справи цієї організації, нерозривно зв'язаної з усією українською спільнотою Америки і Канади.

Цих справ є багато і кожна з них важлива, як важливий кожний нерв в людському організмі чи кожне коліщатко в скомплікованій модерній машині. Але, якщо є який орган, якому з повним довір'ям можна передати всі ті справи на вирішення, то це в першу чергу — Конвенція УНСоюзу. В теперішній Конвенції візьме участь 420 делеґатів і 20 членів Головного Уряду. Списки делеґаток і делеґатів були надруковані, і хто знає цих людей, легко може прийти до висновку, що це — направду Велика Рада, велика не тільки своєю кількістю, часом тривання, але й своїм добором. Між делеґатами є передові представники всіх прошарків нашої американської та канадійської спільноти, і переважаюча їх більшість — це направду провідні діячі тієї спільноти, що знають безпосередньо і найкраще всі її радощі й смутки, всі можливості й потреби. Якщо до цього додати велику й величну традицію Конвенцій УНСоюзу, великість і величність організації, тоді матимемо ще додатковий аргумент на певність і довір'я, що рішення всієї Великої Ради будуть винесені з кожного погляду по лінії кляєичної американської демократичної засади „народу, через нарід і для народу".

„Свобода", як офіційний орган УНСоюзу, заінтересована в найвищій мірі у всій тій мозаїці справ, що є в програмі 24-ої Конвенції. Але є між ними одна справа, в якій вона особливо заінтересована і в якій повинна на цьому місці висловити свою опінію. Маємо на думці власне справу „Свободи", яка становить окрему точку в програмі конвенційних нарад.

Очевидно, що ця справа „Свободи" включає і її ідейний напрямок, і політичну лінію, і багато інших проблем, яких є стільки, скільки є їх в самому житті. Газета бо це — дзеркало життя, це само життя. На ці теми надрукований і своєчасно розісланий учасникам Великого Збору звіт Редакції, який ще буде відповідно доповнений на самій Конвенції. Звіт повинен послужити базою для дискусії, а кінцеве слово, очевидно, за самою Великою Радою. Все ж таки можна передбачати, що одною з головних точок при обговорювани справи „Свободи" буде піднесене вже в багатьох конвенційних проєктах питання певного — скажімо — вирівняння чи достосовання заплати за „Свободу" від членів УНСоюзу.

Необхідність такого вирівняння — наявна. Члени УНСоюзу платять тепер за „Свободу" по 50 центів місячно, а що кожного місяця появляється пересічно по 26 чисел щоденника, то ціна за „Свободу" від членів УНС становить навіть не цілих два центи. Не вважаємо за потрібне доказувати на цьому місці дві наявні правди, що: 1. в найкращому інтересі УНСоюзу, всієї української спільноти, як і української справи, „Свободу" треба розбудовувати, збільшувати й поширювати, і що 2. не тільки це, але навіть вдержання „Свободи" та її видань в теперішньому стані виключене при такій заплаті. Справа бо самозрозуміла і можна спокійно очікувати на рішення Великої Ради. Все ж таки є один арґумент, що міг би мати деякий вплив на зменшення такої „самозрозумілости" щодо необхідности кращого достосування заплати за „Свободу" до дотеперішніх обставин, а це — відклик на господарську рецесію.

Заспокійливу відповідь на такий арґумент піддав нам усім ніхто інший, як сам Президент З'єдинених Держав у своїй останній промові в Ню Йорку власне на тему теперішньої господарської знижки в країні. Суть цієї відповіді така: 1. В економічному положенні країни вже почався зворот на ліпше, і 2. ми цей зворот і розвиток до ліпшого тільки прискоримо довір'ям до нашого господарства і збільшеними інвестиціями в його дальшу розбудову. Схвалення одного додаткового цента за число „Свободи", що включене в конвенційні проєкти, йде стовідстково по лінії цієї рекомендації і заклику Президента до народу. Не маємо причин сумніватися, що Велика Рада УНСоюзу при Божій допомозі винесе в цій справі, як і в усіх інших, правильне рішення.

Сердечно вітаємо всіх Делеґаток та Делеґатів на цій Великій Раді і бажаємо їм якнайкращих успіхів для добра нашої організації і нашого народу!

ГЕНЕРАЛ ДЕ ҐОЛЬ

Глибока політична криза у Франції, властиво, була там хронічним явищем, але в гостру стадію перейшла вона минулого тижня, коли виступив командний склад півмільйонової французької армії в Альжирі проти нового уряду прем'єра П'єра Пфлімлена. Ці французькі генерали відразу почали домагатися передачі влади в руки колишнього лідера протинімецького руху спротиву й тимчасового голови французької держави в рр. 1944-46, генерала Шарля де Ґоля. Заява цього останнього, що він „готов перейняти владу", ще більше поглибила кризу, бо викликала острах, що це „перебрання влади" відбудеться насильницьким способом. Коли ж команданти паризького й сумежних ґарнізонів стали б по боці генерала де Ґоля і помаршували на розігнання парляменту, то це означало б вибух громадянської війни. Понеділкова пресова конференція, що її скликав, за мовчазною згодою влади, генерал де Ґоль, зменшила цю небезпеку. Він заявив, що прийме „владу Республіки" тільки леґально, і рішуче заперечив, начебто хоче стати диктатором. Він правильно скритикував партійництво у французькому режимі та його нездібність розв'язати пекучі проблеми, з них на першому місці — проблему Альжиру. І він знайшов єдиний вихід із ситуації — в передачі йому, ген. де Ґолеві „прав Республіки".

Але на цьому де Ґоль і закінчив свою заяву. У короткій, бо тільки 28-хвилинній, пресовій конференції він не розвіяв глибоких сумнівів французьких, а — ще більше — закордонних політичних чинників, зв'язаних з можливостями переходу влади у Франції до рук Шарля де Ґоля. Ці сумніви походять не тільки з факту, що в новітніх часах люди взагалі насторожені до генералів, які мають служити за „мужів Провидіння, щоб рятувати країну з халепи. Прецеденси з всесвітньої історії не творять доброї опінії для генералів, які мають політичні амбіції правити — на руїні парляментів. Але, як сказано, в даному випадку не було б великого жалю за теперішнім французьким парляментом, коли б було бодай сяктак відомо, що прийде на його місце.

Коли в ЗДА свою кандидатуру на президента зголосив генерал армії Д. Д. Айзенгавер, то було відомо, яка партія стоїть за ним, які люди, які здібності він виявив у своїх зв'язках з міжнародним дипломатичним і військовим світом, які його погляди на місце Америки у широкому світі. Було також відомо, що його вибір залежатиме від народу, а його урядування залежатиме від співпраці з Конґресом. Усе це зовсім інакше виглядає у відношенні до ген. де Ґоля і Франції. Над усім цим висить великий знак запиту.

Цей знак запиту тим прикріший, що деякі з осіб, які ніби є його найближчими співробітниками і тепер стоять в Альжирі на чолі проґолістичного руху, мають дуже слабі кваліфікації на державних мужів. Ось в часописах концерну Скрипса-Говарда в ЗДА появилась пригадка про інтерв'ю з Жаком Сустелем, колишнім генеральним резидентом в Альжирі, який недавно втік туди з Парижу і став політичним дорадником генералів, що домагаються повороту де Ґоля до влади. Сустель виразно заявив себе „антиамериканцем", прославляв колишній французько-російський союз, радив вернутись до безпосередніх французько-совєтських переговорів, лаяв Америку за її антиколоніялізм, словом, представив себе, як політик не з цього світу. Генерал де Ґоль також — читаємо в американській пресі — не приховує своєї ворожнечі до концепції колективних пактів безпеки, які ніби „спутують суверенність Франції", і тому, з приходом його до влади, не виключені труднощі для НАТО.

З другого боку, недавно туніський президент Бурґіба похвально висловлювався про генерала де Ґоля, і не виключене, що де Ґоль міг би перевести таку злагоду з альжирським націоналістичним табором, якої не могли б зреалізувати ліберали типу Пфлімлена та Молле, бо мали б проти себе змобілізовану французьку вулицю в Парижі й Альжирі. А нещастям Франції є не тільки її націоналісти-колоніялісти, а й комуністи, які вже між двома світовими війнами підрізали моральну силу Франції та приготовили її катастрофу. Комуністи грали величезну ролю в протинімецькому русі спротиву і щойно згодом звернулись проти де Ґоля. Де Ґоль дає більші шанси боротьби з комуною, ніж теперішня конституція Франції, яка створила гіпертрофію парляментаризму.

Чи Пфлімлен встоїться у своєму спорі з генералами в Альжирі чи зголосить димісію, чи през. Коті доручить створити новий уряд ген. де Ґолеві, і як дасть собі раду з війною в Альжирі, з одного боку, а комуністами з другого, — все це виявлять найближчі дні-тижні.

ПЕЛЮСТКА

Хоч я давно вже
розучивсь радіти,
Але зів'яв мій
смуток на ходу,
Коли мені своїм
рожевим цвітом
Всміхнулись тепло
яблуні в саду.

Я зупинюсь
біля огорожі
І зором п'ю
незбагненну красу,
Та спрагу загасить
ніяк не можу,
Бо ж довго
у душі її несу.

Вони цвітуть
натхненно, як ніколи,
Немов тому,
що я прийшов до них
На вітах миготять
жаринки - бджоли
І тонуть
у пелюстках запашних.

Враз вітровій —
мій побратим — що сили
Струснув мені
найближче деревце,
Метеликом пелюстка
опустилась
І сіла ніжно
на моє лице.

Мабуть мене
вона поцілувала,
Бо зразу, мов
розкрилася душа, —
Для радости;
якої в мене мало
І для цього
маленького вірша.

МИХ. СИТНИК

1958 р., Боффало.

Любомир О. Ортинський

НАССЕР В УКРАЇНІ

В останніх місяцях стали в Україні модними чужинецькі візити. Після відвідин угорського Кадара, директора Міжнародної Організації Праці Д. Морса, гостем Луки Паламарчука, міністра закордонних справ УССР, був в другій половині квітня „колеґа по фаху" — чехословацький міністер закордонних справ Вацлав Давід, який приїжджав договорюватися про відкриття в Києві генерального консуляту. До речі, зараз же після виїзду цього міністра в столиці почав функціонувати консулят, і консулярний корпус при уряді УССР збільшився ... вдвоє: до вже існуючого польського генерального консуляту приєднався чехословацький.

Вивінуваний, таким чином, у конечні аксесуари „суверенітету" — дипломатичні стосунки і аж два генеральні консуляти, Паламарчук і вся київська знать могли розмахнутися на привітання нового відвідувача, цим разом суверена з-поза орбіти прямих сателітів, президента Об'єднаної Арабської Республіки Ґамаль Абдель Нассера.

В Україну на запрошення Москви

„Сьогодні Радянська Україна зустрічає високого гостя, який перебуває в нашій країні на запрошення Верховної Ради СССР ..." — писала в привітальній передовиці „Радянська Україна" з 8 травня 1958 р. І хоч таке формулювання йде в розріз з дипломатичним протоколом всякої, вже не то суверенної країни, але навіть англійських колоній, де просять „Її королівську милість" представники автохтонів, „президентові" Коротченкові і його урядові такий деталь ні трохи не перешкоджав запопадливо й акуратно виконати призначену Москвою ролю: показати, який щасливий український народ під совєтською владою, яку велику свободу має його держава в контактах з чужими представниками. Писалось з того приводу і для замилення очей єгиптян у згаданій вже „Радянській Україні" таке: „Трудящі Радянської України, як і інших радянських республік, відчувають глибоку симпатію й повагу до народів Арабського Сходу, які борються проти колоніяльного рабства. Розташована зовсім близько від Східнього Середземномор'я, Українська РСР природно заінтересована в тому, щоб становище в цьому районі стабілізувалось ... З кожним роком все більше розширяє український народ свої дружні зв'язки і співробітництво з народами інших країн." До цього місця заява виглядає наскрізь суверенною і втримана в тоні привітів, що їх складають з нагоди приїзду голів чужих держав. В ній також і Україна, неначебто партнер у міжнародних стосунках. Але вже в наступному абзаці вилазить грубший кінець „суверенітету" і приходить виясненния, як виглядає справжня „самостійність" країни. Отож все, що Україна здобула за останніх сорок років, всі „ґрандіозні результати" її державного будівництва сталися „завдяки ... великодушній допомозі насамперед великого російського народу ..." Значить, суверенні ми ніби є, але все це з ласки Москви, завдяки „великому" російському народові.

„Суверенний спектакль"

Але Нассер і єгиптяни не визнають совєтської діялектики і мають свою власну увагу про такі поняття, як, скажемо, незалежна держава. Вони теж призвичаєні до форм, прийнятих під час державних відвідин, до змісту промов голови держави і т. п. Тому, на відміну від усієї попередньої практики з вітанням чужинців у Києві, Москва рішила у випадку Нассера заарранжувати своєрідний „суверенний спектакль" включно з змістом промов достойників УССР. Тоді, коли під час відвідин Кадара, чи ще перед тим, в 1956 р., коли в Україні побував Тіто чи Неру, йшло про використання українського ляндшафту, як декорації, а уряд УССР задовольнявся ролею статистів; коли промови „господарів" і гостей не виходили поза всесоюзні рами і не залишали місця для підкреслення підметности українського народу, у випадку відвідин Нассера заінсценізовано „державницький стиль". Тільки про успіхи УССР говорив у своїй вітальній промові голова Верховного Совєту УССР Д. Коротченко, і тільки від „імени українського народу" прощався з ним на летовищі. „Дозвольте, пане президенте, — казав Коротченко на прощання, — побажати вам і всім вашим товаришам щасливої дороги. Від імени українського народу бажаю вам щастя і процвітання народу Об'єднаної Арабської Республіки".

Єгипетські гості, чи то за звичкою, чи, може, бо-зна, з якими задніми думками, відповідали: „Від імени народів Об'єднаної Арабської Республіки бажаю вам, пане президенте, а у вашій особі українському народові успіхів і проґресу". — „Я хочу привітати пана президента, а в його особі весь український народ", — говорив Нассер, а його міністер культури Гуссейн пішов ще далі і, прощаючись на київському летовищі, заявив: „Ми завжди згадуватимемо день 9 травня, як день нашого спільного свята, свята всього совєтського народу, арабського і українського народів".

Чи не знав, а чи не хотів знати Гуссейн, що, згідно з дотеперішнім строгим „протоколом", накиненим Москвою УССР, ставлення на одному рівні чужого народу з українським є табу, недопускальне і виключене? Тільки СССР або російський народ можна ставити нарівні, залишаючи для „нацреспублік" тільки суверенність фолкльору.

Ану ж повірить?

Коли сконфронтуємо фактичний стан в Україні з пропаґандивними вітаннями й прощаннями Нассера в Києві, то побачимо, що йде про звичайну фразеологію, що має замаскувати справжній колоніяльний стан України. Цього стану не змінить і той факт, що, з нагоди приїзду Нассера до Києва, в Держлітвидаві України поспішно випущено з друку переклад арабського автора М. Нуайме п. н. „Знатні" і переклад оповідань єгипетського письменника Махмада Теймура „Те, що бачать очі". Не може змінити, між іншим, і тому, що справжнє українське сходознавство, яке пишалося колись таким прізвищем, як Кримський, було цілковито розгромлене в тридцятих роках.

Після офіційних „завтріков" і прийнять у Коротченка, єгипетські гості полетіли до Ленінграду, а звідтам — до Каїро. Яке справжнє враження вивезли вони з України і як сподобався їм український „суверенітет" — про це довідаємось нескоро.

З наших буднів

Я — ДЕЛЕҐАТ НА КОНВЕНЦІЮ!

Першими словами цього мого фейлетона хай буде щира подяка Вш. Членству 457-го Відділу УНС „Культура" за те, що наділило мене великою честю та довір'ям і вибрало послом до нашого союзового парляменту — на 24-ту Конвенцію УНСоюзу в Клівленді!

Вправді, пан організаційний референт, д-р Ярослав Падох, сказав, що нашому Відділові належиться по праву півтора делеґата, але тому, що в нас є членами самі великі люди і під цю половину ніхто своїм форматом не підходив, — отже їду я сам.

Вибрано мене без жадної дискусії і заперечень, одноголосно: забрала слово пані рекордова секретарка і сказала: — „Хай Івась їде"; а решта членства згідливо притакнула і кінець параді. Бо в нашому Відділі, треба знати, продовжаються звичаї давніх часів матріярхату — в нас рядить жіноча рука і голова п-ні Надія Литвиненко!

А то не легка річ рядити й втримати сяку-таку дисципліну в такому товаристві, як наше! Бо наше товариство — культурне, до нас належить сама богема з всяких поетів, письменників та інших люнатиків є є нас може, і більше, ніж у Літературно - Мистецькому Клюбі! А таке братство, відома річ, не дуже то вміщається в рямці організації, чи дисципліни. Ходить собі, скажім, такий тип із закобзареною головою, задивлений на зорі, чи не хмародери, та й сам не знає, що з ним робиться: є членом нашого Відділу, а вкладку, нужда, затаскає до „Дністра" чи до Т-ва св. Михаїла. Або взагалі забуде на рік, чи на півроку, що він зобов'язаний щось платити Батькові-Союзові та чесно заробляти на Ярему.

Наш чудовий піяніст, проф. Вадим Кіпа, доки ще був президентом Відділу, то час до часу з'явився на п'ять хвилин на загальних зборах, та коли став членом Контрольної Комісії, то вже й на збори не приходить. Або попробуйте стягнути на збори чи на яке засідання такі артистичні душі, як пані Ірина Шуварська, чи Микола Понєділок, чи наш арґентинець Олександер Климко!

Ха-ха!

А проте, наша неоцінена пані секретарка якось наводить лад у цьому збориші, і вкладки стягає, і гроші відставляє на час до союзової каси, та й ще часом якогось нового люнатика приєднає в члени. Це дійсно величезний подвиг з її боку і мене лише дивує, що пан президент Дмитро Галичин ще досі не здогадався нагородити її за те пам'ятковим перстенцем. Мушу порушити цю справу на Конвенції.

Ну, тому, що наше товариство культурне, то й шановні члени поклали на мою совість обов'язок захищати на Конвенції всі справи, зв'язані з культурою: воювати за „Свободу" з додатками, за „Веселку", календар і т. д. А воля народу — річ свята, і я врочисто тут заявляю, що хоч сам маю радше покірну і лагідну вдачу, то за культуру буду битися, як дикий лев!

Хтось може сказати, чекайно-но, пане-брате, та ж чи їдеш завтра на Конвенцію, то ж твоїм обов'язком було б написати щось про неї, а ти розписався про свій Відділ. На те я відповім так, як казали в старому краю: „В чию дудку дмеш, таку пісню грай!" Мій Відділ вибрав мене делеґатом, тому я хвалю свій Відділ. А як на Конвенції чимось мене виберуть, тоді похвалю Конвенцію. А наперед розпинатися і надриватися — не варто.

В славному вже в конвенцій місті Клівленді буду перший раз у житті і їду туди дуже радо, бо врешті побачу там свого доброго друга О. Сипа (Новицького). Це золота душа і щирий патріот, — обіцяв, що прийме мене на кватиру на час Конвенції...

Ікер

Нюберґер домагається, щоб уряд почав боротьбу проти куреня

Вашингтон. — Демократичний сенатор з Ореґону Ричард Л. Нюберґер вніс законопроєкт про те, щоб уряд призначив окремі фонди на освідомну акцію серед шкільних дітей про шкідливість куріння й пиття алькогольних напоїв. Така освідомна дія конче потрібна тому, щоб поборювати ту широку рекляму, яку шкільні діти стрічають на кожному кроці, і яка вмовляє в них приємності від куріння й пиття. У промові, якою супроводив свій внесок, сенатор Нюберґер заявив, що ніхто нічого не робить, щоб послабити ту рекляму, в якій вихвалюються різні роди цига- рок, хоч головний лікар ЗДА д-р Ле Рой Е. Бирні недавно заявив про можливість залежности пістряка легенів від куріння тютюну. Сенатор з Ореґону і не курить і не п'є, він сказав, що Конґрес не зможе заборонити куріння і пиття, не може заборонити й реклями про цигарки і лікери, але може допомогти школам пізнати факт про шкідливість куріння і пиття, призначивши відповідні фонди на цю ціль.

ЕКОНОМІСТИ ВВАЖАЮТЬ, ЩО НЕ ТРЕБА БУДЕ БІЛЬШОГО ЗМЕНШЕННЯ ПОДАТКІВ

Вашингтон. — Урядові економісти прийшли до переконання, що не треба буде на більшу скалю зменшувати податки для поліпшення економіки, бо вона і без того почне поправлятися в третій чверті цього року. Так само економісти є проти того, щоб видавати більші федеральні суми на публічні роботи, бо вони не зможуть допомогти господарці, потребуючи довшого часу на підготову. Уряд і його економічні дорадники сподіваються, що збільшені федеральні, стейтові й міські видатки, поліпшення торговельному ринку та деяке зменшення податків (від продажу декотрих товарів, головним чином авт і транспорту) спричинять вже в найближчому часі поліпшення в економіці.

Євген Онацький

ШЛЯХОМ НА РОТТЕРДАМ

(До 20-ліття трагічної смерти сл. п. полк. Є. Коновальця)

(2)

Про Хом'яка запитано полк. Є. Коновальця і полк. Р. Сушка. Ще відповідь від останнього не наспіла, як полк. Коновалець в кінці серпня приїхав до Брюсселю. Тоді Андрієвського не було в місті, і перше побачення відбулося без нього. Хом'як привітав свого колишнього команданта по-військовому. Говорено про різні справи. Полковник розпитував про інших Січових Стрільців, що залишилися в Україні. Ще під час короткого перебування полковника в Брюсселі прийшла й відповідь від полк. Р. Сушка, в якій він писав, що Хом'як знаний йому, як порядна людина. Але був в Січових Стрільцях і інший Хом'як, якого порядною людиною не можна б було назвати.

Десь у вересні того року почалася протестаційна кампанія проти голоду в Україні. Пляновано мітинґ, видання у французькій мові. Свідчення Хом'яка-Пригоди, що списував свої спогади з допомогою кількох місцевих студентів і що в них багато оповідалося про страхіття голоду, були широко використані. Хом'як ходив разом із Д. Андрієвським до редакції одної з місцевих газет і подав там засвідчення очевидця, ховаючи, природна річ, своє правдиве прізвище. На жаль, редакція пізніше відмовилася використати той матеріял. Десь у жовтні стався виступ М. Лемика у Львові, в якому забито радника совєтського консуляту. Не сконстатовано, щоб цей виступ зробив на Хом'яка якесь особливе враження.

Дм. Андрієвський засвідчував, що „погляди Пригоди ... були досить розважні, не грішили пересадою ні в один, ні в другий бік, хоч і виявляли впливи того оточення, серед якого він перебував 13 років свого життя. До большевиків і до москалів він був цілком ворожий, однак, підносив конечність узглядняти дійсність, витворену в Україні, і високо ставив здобутки українців під Совєтами. Цінив Скрипника і Хвильового, а також виявив симпатії до Винниченка за його книгу „За яку Україну?" До УНР ставився, як до архівної справи, не шанував СВУ, за вийнятком хіба Ніковського та Дурдуківського, Скоропадщину ганив, а Липинського не цінив. До націоналістів відносився з симпатією, але критично, волів бачити в Україні націоналістичну партію, а не ОУН. Вражала в його поглядах нехіть до релігії, через що не захоплювався й автокефальним рухом. З цими поглядами не крився, але й не виходив часто на люди.

„У приватному житті Пригода був дуже скромним, у відносинах цілком коректним, в грошових справах делікатним. Коли вичерпалися його власні кошти, приймав допомогу з вдячністю і, при першій можливості, сплачував борги. Дуже нудився без праці і старався чимось зайнятися. Радо й докладно оповідав про своє родинне життя, виявляв велике прив'язання до дружини й дитини, показував фотографії ... З часом почав листуватися з домашніми, висилаючи листи до Ленінграду, звідки знайомі пересилали їх до Харкова. Часом показував одержані листи. Так прожив другу половину 1933 року.

„У грудні Богуш (який у вересні виїхав був з Брюсселю — Є. О.) повернувся. До нього почав часто заходити Пригода і провадити довгі розмови, найповніше виявляючи свої погляди. Тоді була мова, що Пригода міг би залишитись закордоном назавжди, спровадити свою родину, перенестися до Чехословаччини.

„Коли у Пригоди кінчились свої кошти і стало тяжко з допомогою, він ніби вдався до свого брата (в Галичині), і той ніби позичив гроші — кількасот франків. З огляду на положення його брата (жив під прибраним прізвищем, ховаючись від поляків, які хотіли його покарати за проступки поповнені під час українсько-польської війни; у 1937 р. вони таки його викрили й засудили), того факту не вдалося перевірити, але Пригода дістав зі сторони трохи грошей. Коло нового, 1934 року вдалося знайти працю для Пригоди, і він став заробляти, хоча й нелеґально. Життя його було зовсім нормальне, поводження з знайомими приємне. Його любили та шанували українці, як і чужинці, з якими він стикався при праці".

Тим часом у Парижі сталася пригода з „Іваном Івановичем": до М. Сціборського приходив совєтський аґент і провадив із ним довгі розмови. Ніби також погрожував, що, коли Коновалець не припинить своєї діяльности проти Совєтів, то йому загрожує смерть. Також ніби сказав, що йому відомо про зв'язок націоналістів з колишнім українським січовим стрільцем. За відомостями Сціборського, той аґент побував і в Брюсселі. Дізнавшись про це, Богуш у розмові з Хом'яком виразно натякав на особу „Івана Івановича", але це ніби не справило на Хом'яка особливого враження. Треба зазначити, що й перед тим Богуш намагався заскочити Хом'яка різними питаннями, чи відомостями, щоб тим виявити його справжнє становище чи думку, але кожного разу Хом'як із позірною щирістю та цілком спокійно давав заспокійливі відповіді.

Але тут треба згадати окремо про той епізод з Іваном Івановичем.

II
Іван Іванович

Ярослав Кутько у своїй книжці „Пекельна машина в Роттердамі" згадує про засоби психічного терору, що його вживала совєтська таємна поліція для того, щоб запрягти до свого воза того чи іншого члена протибольшевицької організації. При цій нагоді він розповів дуже цікавий епізод, що стався з Дм. Палієвим, якому запропоновано — листом від брата з України — порятувати його брата від розстрілу передачею совєтській поліції цінних відомостей про діяльність українських протисовєтських організацій.

Епізод із Іваном Івановичем має той самий характер організованого психічного терору й шантажу. Він знайшов свій епілог, як писав полк. А. Мельник в збірнику „Організація Українських Націоналістів. 1929-1954" перед організаційним судом, „якого зажадав над собою Сціборський, щоб стати поза всяким сумнівом, виникаючим з накиненого йому контакту з большевицьким висланником. Очевидно, — додає полк. А. Мельник, — організаційний суд всеціло виправдав Миколу Сціборського і вияснив чергову спробу большевиків шляхом шантажу й терору примусити мовчати одного з найповажніших противників своїх, незрівняного пропаґандиста в самостійницькім таборі". (ст. 40).

О. Дереш

МЕЖА

(5)

Посварилися сусіди за вузькі й широкі межі. Знехтували добрі ради, щоб в мирний спосіб ладнати спір. Пішли на Божий Суд. Сильніший противник дішов на грабіж. Вогнем і мечем правувався вже не за межі, а за великі простори. Гусениці танків понищили граничні стовпи. Дрижала земля від розриву гранат, а бомби виривали на ній глибокі ями. Вночі палали села, як смолоскипи, а потім на пожарищах блукали бездомні собаки, виючи над непохованими трупами господарів. Людське життя втратило вартість. Героєм величали того, хто позбавив життя десяткам невинних людей. Топтано брутальною силою вчорашні ідеали. На українських землях бушували апокаліптичні вершники. Відходив один ворог, приходив другий, ще жорстокіший.

Воєнна хуртовина розвіяла сім'ю Івана Долішного по широкому світі, як осінній буревій сухе листя. Тільки Іваниха залишилася в дома з двома синами. Не хотіла покидати рідної землі. Долішного перекидали з одного табору в другий, як господар снопи, щоб в перерубах не залежалися. Аж в Америку загнала його судьба. Монотонна фабрична праця добивала його. Руки машинально виконували працю, а думки бунтувалися, блукали по рідному краю. І коли приходила весна опановували його такі самі почування, які опановують птиць, коли приходить час вертатися з вирію. Тоді Іван, переможений тугою, звільнявся з праці на кілька днів, їхав за місто на фарму свого земляка, давнього еміґранта, щоб себе заспокоїти. Вставав перед сходом сонця, босий ходив по холодній росі й радів, коли соняшні промені стріляли з-за обрію, запалюючи красками райдуги перлини роси. Розпинав сорочку, щоб його обвівав ранній вітер, і повними грудьми вбирав пахощі сирої землі. А коли трактор орав землю, і скиби її тісно прилягали одна до одної, він чув, як сверблять йому руки, щоб взяти чепиги плуга, перехреститися і крикнути на воли: „Гей, сиві, прямо йдіть! Не кривіть плугом, щоб люди не сміялися, що Долішний не вміє орати"

Іван протирав очі і зникала нивка, щезали круторогі, пропадав бич, що ним підганяв він воли, коли приставали. І жайворонка не було чути, що під синявим небом співав похвальну пісню Всевишньому, а потім сірою грудкою припадав до землі. Перед ним гудів трактор, тягнучи кілька плугів і за трактором не йшло гайвороння, не виступали чорнобокі лелеки.

— „Така сама земля, як у нас, орати та засівати її так само треба. Та чомусь чужа вона мені". — І Долішний зашивався в затишний куток фарми, виймав з кармана пом'ятого листа, що його вже знав напам'ять, і читав поволі знову. Котрий уже раз?

— „Слава Исусу Христу. Дорогий мужу! Не знала я, що ти між живими. Казали люди, що ти загинув. Та як син читав листа від тебе, то мені так потемніло в очах, що я малощо не впала на землю. Син читав до кінця, а я нічого з листа не розуміла, лишень знала, що ти живий. Та й нічого не бачила, як тільки твій образ, як у мряці, бо сльози котилися мені горохом по лиці. Ще нині плачу, як син пише листа до тебе, бо далеко ти забрив за море від мене і Бог один знає, чи ми ще побачимося... Сина, що при мені, вже женити б треба. Та нема чим весілля справляти. А другий син ... У нас багато народу поїхало далеко. Декотрі вертаються, а по Головачу, з котрим ми правотилися за межу, слід пропав. Він поїхав одним із перших, а з ним вся його родина. Не хотів дати своїх ланів, щоб їх разом зорати на спільне господарство. Та я йому не дивуюся. Бо як трактор орав нашу ниву і приорав межу разом з паликами, то мені здавалося, що хтось серце вирвав мені з грудей. Тепер нема вже ні границь, ні меж. Усіх зрівняли — і багачів і бідняків... Наша хата так постарілася, як і я. Стріха обдерта, нема чим пошити, один бік похилився. Не було гараздів колись, а про теперішні треба довго писати..."

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Коляда Зборівського Допомогового Комітету

Збірка-коляда на цілі Зборівського Допомогового Комітету в 1958 році принесла $304.00 На цю суму зложилися слідуючі пожертви:

П.П. Іван Луків, Ірвінґтон, дол. 40.00 (В тім дол. 20.00 на Дит. Садок в Крайльсгаймі), Теодор Бортник дол. 20.00; Богдан Чехович дол. 10.00; Михайло Барановський дол. 7.00.

По 5.00 долярів: П. П. Текля Демчук, Микола Стрик, д-р Іван Новаківський, Михайло Романів, Володимир Познахівський, Іван Познахівський, Фірма „Поділля", Назар Луцик, Ґері Леськів, Дмитро Жеґрай, Микола Кравець, П. Бардиґула, Володимир Заяць, Ярослав Воловодюк, Осип Кіндратів, Осип Вовк, Ольга Карпинець-Олійник, Анна Олива, Осип Маланьчук, о. І. Гаврилишин з Пітсфілд, Масс., Марія Процикова і Микола Бута з Филаделфії, Володимир Мриґлоцький з Трентону, Володимир Коверко з Йонкерс.

По 3.00 дол.: мґр. Осип Янкевич, Микола Ґуральний, Олександер Ґуральний, Іван Баранецький, Теодор Мамус, Степан і Евгенія Чума, Григорій Цебрій, Емілія Козіцька, П. Бойко-Уханська, Іван Мартинів, Василь і Анна Барон, Іван Шаркин, Костишин, Максим Паньків, Петро Мартюк, Фірма Іван Нуйків, Григорій і Г. Добуш з Бавнд-Брук, Роман Метельський з Кліфтон. По 2.00 дол.: Дмитро Кськондзик, Г. і Ю. Ребус, Никита Паньків, В. і А. Барон (за 1957 р.), А. Карпович, Микола Фрей, Іван Луцик, Дмитро Мельник, Григорій Лучанко, Тетяна Бурава, Михайло Жук, Евстахія Захарчук, Тесі Матуляк, Лікерія Филипчук, Михайло Веґера, Ксеня Залорожна, Андрій Ясний, Микола Фредина, Марія Павлюкова і д-р Орест Павлюк з Трентону, Іван і Софія Лобур, Богдан Кармелюк, Ігор Маланьчук; По 1.00 дол.: Іван Щебльовський з Шикаґо, д-р Ілля Макух з Филаделфії, Омелян Рудницький, П. Юрінас, Зірка Маланчук, Надія Баранецька, Керол Ен. Маланчук, Ен Пастернак, Дмитро Приліп.

Замість вінка на могилу

Замість вінка на могилу бл. п. Софії з Сухецьких Лобур з Бруклина зложили Осип, Зірка і Ігор Маланчук 15.00 дол. на харитативні цілі Зборівського Допомогового Комітету. Бл. п. Софія Лобур була спонзоркою для кількох родин з свого родинного села Кабарівці і допомагала всім, хто до неї звертався.

Річні Загальні Збори

23-го березня відбулися звичайні загальні збори Зборівського Допомогового Комітету. В склад нової Управи Комітету вибрано: пп. Максим Паньків — голова, д-р Теодор Хомяк — заступник, Володимир Заяць — секретар, Іван Баранецький — скарбник, Осип Маланчук — фінас. референт, Микола Фрей і Іван Мартинів — члени. До Контрольної Комісії увійшли: п-ні С. Рекшинська, пп. Богдан Чехович, Михайло Романів, Петро Мартюк і Осип Кіндратів. Тростістами вибрані: пп. Максим Паньків, Дмитро Ксьондзик і Михайло Романів.

Перетворення Зборівського Допомогового Комітету на Відділ У. Н. Союзу

Зближається сорокова річниця існування і праці Зборівського Допомогового Комітету. Маючи на увазі приєднання в ряди членів Комітету молодшої ґенерації, — один з членів Комітету видвигнув на Заг. Зборах питання перемінити З. Д. К. на Відділ Укр. Нар. Союзу. Незалежно від того З. Д. К. й на дальше продовжав би свою дотеперішню харитативну діяльність. Справа покищо не є вирішеною. О. М.

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Концерт Аристида Вирсти в Торонто

Концерти-вечори поодиноких мистців або вечори камерної музики, як це прийнято в цілому культурному світі, відбуваються в нас доволі рідко. Що певна катеґорія публіки не байдуже ставиться до того роду мистецьких імпрез, свідчить неабиякий її (публіки) приплив на концерт Вирсти. Концерт відбувся в залі Народного Дому 19 травня.

Аристид Вирста, скрипак і музиколог, має рідкий, майже призабутий останніми часами дар, створити на залі інтимну атмосферу. Його культурна поява та тепло у виразі витворили тісний контакт між мистцем і слухачами. В естетиці музики попри поняття музикальности можна ще й відрізняти „музикантську натуру". Одне другого не заперечує. Аристид Вирста є наскрізь „музикантська" натура. Це порив до музики, те певне „щось", що дає йому можливість не раз лиш кількома нотками полонити слухача.

Програма складалася з ...ких творів: Гендель — Соната Д-Дур, Форе — Соната оп. 13, Вовк — Соната ґ-моль, Жук — Поема і Арія та Якименка Тихий сон і Танок.

У Сонаті Форе Вирста добре вжився в атмосферу твору. Зокрема в останній частині (Аллеґро квазі просто) він доказав, що розуміється на делікатному колориті. Друга частина програми складалася з нових, для нас, творів. В Сонаті Вовка використана народна пісня про Сагайдачного („Гей, на горі..."). Це радше не соната, а твір у формі фантазії. Поема й Арія Жука та Тихий сон Якименка є в романтичному стилі з великою дозою ліризму.

Коли мова про стиль (зокрема в Сонаті Генделя) та технічний апарат, то можна б мати деякі заввагі. Одначе повище згадані вальори мистця, передусім його гарний, теплий тон та щирість у виразі здобувають йому щиру симпатію та ентузіязм нашої публіки.

При фортепіяні мистця старанно піддержувала Люба Жук, молода піяністка з Монтреалу.

Христя Колесса.

Замість квітів на дорогу могилу
бл. п. проф. ВОЛОДИМИРА ПАВЛУСЕВИЧА,
складаємо — $ 10.00 — на Залишенців в Европі,
на руки Допомогової Секції при УККА в Боффало.
ТЕОДОЗІЙ і ОЛЕКСАНДРА СТАВНИЧІ
з Боффало

Замість квітів на могилу
бл. п. ОСИПА ХОМИ (Боксера),
складаю — $ 10.00
на Українських Інвалідів.
Проф. ІВАН ГОЛЕМБІОВСЬКИЙ

Американські студенти цікавляться Україною

Сорок студентів семінару сучасної історії Віллімантського державного Каледжу в Конектікат відвідали 20 травня ц. р. приміщення Дослідно-видавничого об'єднання „Пролог" в Ню Йорку і взяли участь у двогодинній лекції й дискусії, що її підготовили й перевели члени об'єднання. Згадана зустріч відбулася в наслідок заходів пороблених головою відділу УКК у Вілліменті п. В. Самофалом і д-ром Р. Голіятом. Україна і її визвольна боротьба були темою, що цікавила студентів згаданого Семінару, який саме тепер має у своїй програмі досліджування Совєтського Союзу. Привітана заступником голови Прологу д-ром М. Прокопом, екскурсія американських студентів вислухала його короткої інформації про „Пролог" і його завдання. Адвокат Р. Олесницький дав впроваджуючу доповідь про Україну. З черги професори і студенти ставили запити, що на них відповідали члени об'єднання. Проф. К. Кононенко й інж. Б. Чайківський давали відповіді на економічні питання; проф. Ю. Лавріненко виясьнював сучасні проблеми науки й культури в УССР; про УПА й українське визвольне підпілля давали інформації проф. Л. Шанковський і полк. Ю. Лопатинський; ряд питань з ділянки зовнішньої політики СССР і про ситуацію в сателітних державах виясьнювали д-р Л. Ортинський і панна мґр. М. Томорут. Крім коротких докладів й інформацій присутні американські гості дістали спеціяльно виготовлену англомовну інформаційну записку про Україну, бібліографічний покажчик важливішої англомовної літератури на українську тематику, як теж оглянули малу виставку підпільних видань. Під проводом керівників Семінару проф. д-ра Ч. В. Пруіта, д-ра Дж. Г. Тіптона і пані Е. Г. Голь екскурсія затримається в Ню Йорку кілька днів і відвідає важливіші чужонаціональні представництва в ОН, в тому і представництво Совєтського Союзу.

Експльозія 8-ох керованих ракет „Ніке" спричинила смерть 10-ох осіб

Мідлтавн, Н. Дж. — 22-го травня на базі керованих ракет 526 батальйону внаслідок експльозії 8-ох керованих ракет „Ніке" згинуло 10 осіб, 6 вояків і 4 цивілісти, які були там зайняті. Внаслідок цих експльозій (їх мало бути дві або три) частини цих ракет і їх набоїв розкинено по околиці в промені до 3-ох миль. Немає вісток, щоб хтось був поранений поза військовою базою. Експльозія була припадкова, коли 5 артилерійських експертів і 9 вояків заінсталюювали нові механізми до цих керованих ракет, яких мали б вживати до протилетунської оборони під час ворожого налету. Генерал бриґади Чарлз Б. Дафф запевнив після експльозії, що забезпечено всю амуніцію і зброю, яка знаходиться на цій базі.

Посмертна Згадка

АНДРІЙ БОРИК, довголітній член Б-ва св. Івана Хрестителя, 270 Відділу У. Н. Союзу в Джерзі Ситі, упокоївся в Бозі 21. травня 1958 р. на 83 році життя. Покійний походив зі села Конюшки Королівські, пов. Рудки. Похорон відбудеться в суботу, 24. травня з похоронного заведення І. Ковальчика до укр. церкви св. Апостолів Петра і Павла при Сусекс вул., відтак на Holy Cross Cemetary, Arlington, N. J. — В. П. П.!

М. Баран, секр.

• РОЗШУКИ •

Пошукую
ДАРІЮ ҐЖИБОВСЬКУ
(з дому ГРОДЗІЦЬКУ),
яка мала б перебувати в одній з країн нового поселення.
Про її долю запитують найближчі з родини.
Прошу писати:
Adrian LAPYCHAK
514 Avon Avenue
Newark 8, N. J., USA

Пошукую
КАТЕРИНУ ЧУПІЛЬ
з села Литависка, пов. Лісько, Галичина, яку забрали на працю до Німеччини. Маю вістку від її брата Чупіля. Адреса:
Osyp KUTAK
6 Newark Street
Roxbury, Mass., USA
Заграничні часописи прошу про передрук.

Пошукую
ЛЕОНА БАЗИЛЮКА,
ур. 1912 р., в селі Кудирявці, Галичина. До війни перебував в Задвір'ю, а пізніше в Австрії. Пошукують його донька Надія і дружина Стефа. Хто знав би про нього, або він сам, прошу писати на адресу:
A. KOLTUN
154 Eagle St., Brooklyn 22, N. Y.